

ผลกระทบของถ่านหินที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิทธิมนุษยชน

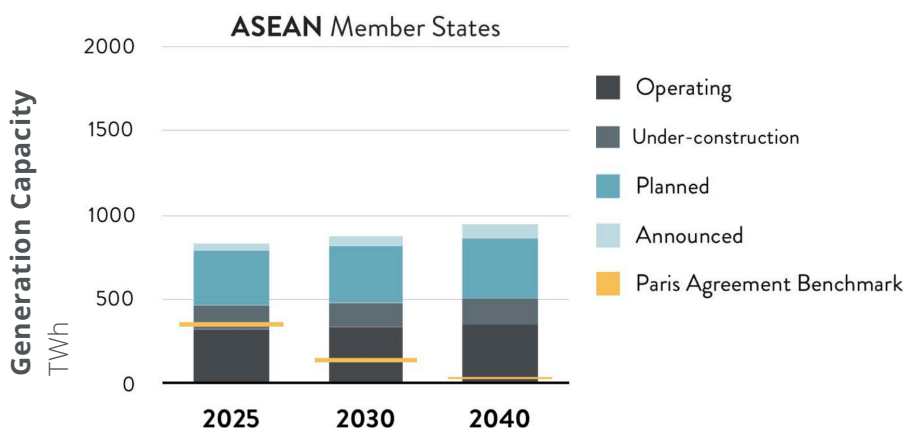
ทำไมถ่านหินถึงแย่งต่อภูมิอากาศของเรา?

ถ่านหินเป็นแหล่งพลังงานเดียวที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ CO_2 ในปริมาณมหาศาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งยังปล่อยก๊าซที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนมากถึง 40% ด้วยเหตุนี้เลขานุการยูเอ็นจึงขอให้ผู้นำประเทศต่างๆ หลีกเลี่ยงการใช้พลังงานจากถ่านหินและยกเลิกการสร้างโรงงานถ่านหินหลังจากปี 2020 เป็นต้นไป เราควรหันมาใช้พลังงานสะอาดที่สามารถนำกลับมาหมุนเวียนได้ เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์และพลังงานลม

แต่ทั้งนี้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับมีการใช้พลังงานจากถ่านหินมากขึ้น โดยจำนวนเกินครึ่งของโรงไฟฟ้าถ่านหินทั่วโลกจะสร้างอยู่ที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นับว่ามีผลการดำเนินงานแย่มากที่สุดในด้านการเปลี่ยนจากพลังงานถ่านหินไปเป็นพลังงานทดแทน

การใช้พลังงานถ่านหินที่มากขึ้นในประชาคมอาเซียนนั้นขัดแย้งกับหลักการความตกลงปารีส (Paris Agreement) ข้อหนึ่งคือ (ก) ต้องควบคุมอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 2 องศาเซลเซียสจากระดับอุณหภูมิช่วงก่อนยุคอุตสาหกรรม และพยายามจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิอยู่ที่ 1.5 องศาเซลเซียสจากระดับอุณหภูมิช่วงก่อนยุคอุตสาหกรรม โดยตระหนักว่า ความพยายามนี้จะช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลงอย่างมีนัยสำคัญ

แผนภาพบรรยายการสร้างโรงงานถ่านหินในปัจจุบันและในอนาคตของภูมิภาคอาเซียน โดยเทียบกับหลักการความตกลงปารีสที่บังคับใช้ในกลุ่มประเทศสมาชิก

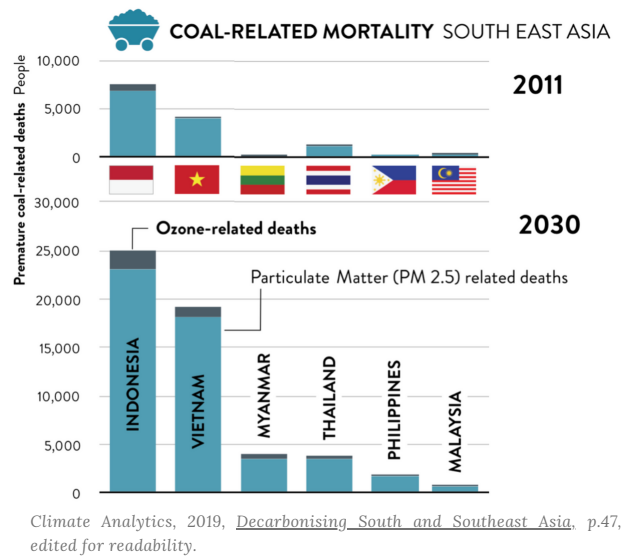

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่เปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด ประชากรจำนวนมากจะได้รับผลกระทบที่รุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศซึ่งถือเป็นการขัดต่อสิทธิมนุษยชน

ทำไมถ่านหินถึงแย่อากาศที่เราหายใจ?

โรงไฟฟ้าถ่านหินทำให้อากาศเกิดมลพิษและส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพต่างๆมากมายรวมไปถึงการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ในปัจจุบันมีผู้เสียชีวิตราว 20,000 คนต่อปีจากมลพิษของโรงไฟฟ้าถ่านหิน ในปี 2030 อาจมีผู้เสียชีวิตมากถึง 70,000 คนถ้ากำหนดการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในอนาคตดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

มลภาวะทางอากาศก็ทำให้เกิดค่าใช้จ่าย ในปี 2014 มีค่าใช้จ่ายที่เนื่องมาจากถ่านหินราว 167 ล้านดอลลาร์ คาดการณ์ว่าค่าใช้จ่ายนี้จะเพิ่มขึ้นถึง 35% เป็นประมาณ 225 ล้านดอลลาร์ภายในปี 2025

การเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียนจะช่วยลดฝุ่นละอองขนาดเล็ก ช่วยรักษาสุขภาพและช่วยลดต้นทุนต่างๆที่เกิดจากมลภาวะทางอากาศ และที่สำคัญที่สุดยังช่วยลดอัตราการเสียชีวิตอีกด้วย

ทำไมถ่านหินถึงแย่น้ำและดินของเรา?

ในกระบวนการผลิตพลังงานถ่านหินจำเป็นต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งในขณะเดียวกันก็ทำให้น้ำเกิดการปนเปื้อน โดยน้ำ 1,000 เมกะวัตต์ที่ใช้ในโรงงานถ่านหินเท่ากับน้ำที่คนจำนวนครึ่งล้านใช้ทั้งปี มลภาวะทางน้ำทำให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่างๆ เช่น โรคหัวใจ มะเร็งผิวหนัง มะเร็งปอด และปัญหาการกลายพันธุ์ของยีน

เราควรหันมาใช้พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลมซึ่งแทบจะไม่ต้องใช้น้ำในการผลิต

ทำไมถ่านหินถึงแย่น้ำและดินของเรา?

การเผาถ่านหินทำให้เกิดผงถ่านหรือซีเมนต์ถ่านหินที่ปนเปื้อนโลหะหนักพวกสารหนู ตะกั่ว และปรอท และสารกัมมันตรังสี โรงงานถ่านหินส่งผลกระทบต่อน้ำและดิน ทำให้พื้นที่ใต้ดินและพื้นที่โดยรอบเกิดการปนเปื้อนและสารพิษเหล่านั้นก็อยู่ในดินซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดห่วงโซ่อาหารของพวกเรา ทั้งนี้การปนเปื้อนในดินอาจเป็นเพราะฝนกรดที่เกิดจากการเผาไหม้ถ่านหินด้วยก็ได้

การผลิตแหล่งพลังงานหมุนเวียนอาจต้องการพื้นที่มากแต่พื้นที่ใกล้กังหันลมและแผงโซลาร์เซลล์ยังสามารถใช้ทำการเกษตรได้ และจะไม่เกิดการปนเปื้อนจากสารพิษใดๆ

เราต้องลงมือทำอะไรบ้าง?

เพื่อเป็นการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและปัญหาค่านหินที่มีต่อสิทธิมนุษยชน เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ การเข้าถึงน้ำสะอาด การเข้าถึงอาหารและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ประชาคมอาเซียนควรหยุดการใช้พลังงานถ่านหินและลดการใช้เป็นวงกว้าง โดยหันมาใช้พลังงานหมุนเวียนที่ปล่อยมลพิษน้อย

สิ่งที่สมาชิกกลุ่มอาเซียนต้องทำ

- ✓ 1.ต้องรับรองว่าไม่สร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหินแห่งใหม่หลังปี2020
- ✓ 2.ต้องรับรองว่าสามารถเลิกใช้พลังงานจากถ่านหินภายในปี2040

สิ่งที่ประเทศกลุ่มสมาชิกต้องทำคือ

- ✓ 1.เพิ่มปริมาณการใช้พลังงานทดแทนจากแสงอาทิตย์และลมอย่างเร่งด่วน
- ✓ 2.ต้องรับรองว่าจะลดปริมาณการใช้พลังงานถ่านหินในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม

นโยบายนี้ต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนรวมทั้งเพศ,สิทธิแรงงาน,แนวโน้มที่จะเกิดผลกระทบต่อสภาพอากาศ,การก้าวข้ามความยากจน และการเข้าถึงพลังงานสะอาดปลอดภัยในราคาที่จับต้องได้

โควิด-19: ในขณะที่ภูมิภาคอาเซียนกำลังประสบวิกฤตเศรษฐกิจจากโควิด-19 อาจนับว่าเป็นโอกาสที่ดีในการเริ่มต้นที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่น่าจับตามองในเรื่องการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนซึ่งสามารถช่วยลดภาระต้นทุนด้านการนำเข้า-ส่งออก ลดปัญหาสุขภาพ ลดต้นทุนที่เกิดจากอากาศเป็นพิษ อีกทั้งพลังงานหมุนเวียนสามารถช่วยเพิ่มการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจ ทวีปเอเชียจะสามารถสร้างงานได้ถึง63%จากงานด้านพลังงานหมุนเวียนทั้งหมด

ประเทศ

อินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้ผลิตถ่านหินแหล่งใหญ่อันดับที่5ของโลกโดยพลังงานไฟฟ้าเกือบ60%มาจากถ่านหินที่นี้ นโยบายพลังงานระดับประเทศ(National Energy Policy)ของปี2014ประมาณการไว้ว่าจะมีการใช้พลังงานถ่านหินเพิ่มขึ้นสามเท่าภายในปี2050 อินโดนีเซียเป็นหนึ่งในเพียงห้าประเทศที่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในปี2020

โควิด-19 : นโยบายด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจไม่ได้กล่าวถึงการมีเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระยะยาว แต่กล่าวถึงการสร้างโรงงานถ่านหิน แม้ว่าการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนจะทำให้เกิดการจ้างงานราว 290,000ตำแหน่งระหว่างปี2020-2030

ข้อเสนอแนะ:

- ลดการใช้พลังงานถ่านหินลง10%ก่อนปี2030 และเลิกใช้ภายในปี2040
- ยกเลิกสิ่งกีดขวางน้ำมันปิโตรเลียมและสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียน
- ลงทุนในพลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นเป็น50%ของพลังงานในประเทศภายในปี2030 และลงทุน100%ภายในปี2050
- กำหนดเงื่อนไขในการลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้สอดคล้องกับความตกลงปารีสแก่โรงงานไฟฟ้า เช่น Perusahaan Listrik Negara (PLN) ในระหว่างภาวะโควิด-19

ประเทศมาเลเซีย

1ใน5ของพลังงานในประเทศมาเลเซียมาจากพลังงานถ่านหิน โดยมีการใช้พลังงานหมุนเวียนน้อยกว่า2%จากการใช้พลังงานทั้งหมด การเปลี่ยนไปใช้พลังงานที่ปล่อยคาร์บอนต่ำนั้นดำเนินไปอย่างเชื่องช้า

โควิด-19 : มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเงินราว13ล้านริงกิตมาเลเซีย(3ล้านดอลลาร์สหรัฐ)ของการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ติดไฟถนนเป็นแบบLED ติดโซลาร์เซลล์บนหลังคา เป็นต้น กระทรวงพลังงานจะเปิดประมูลโครงการสร้างโรงไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ขนาด 1,400เมกะวัตต์

ข้อเสนอแนะ:

- แนะนำแนวทางในการใช้พลังงานทดแทนและการฟื้นฟูสีเขียวไปพร้อมๆกันในระหว่างช่วงโควิด-19
- ต้องรับรองว่าประเทศมาเลเซียจะหยุดการใช้พลังงานถ่านหินในปี2040
- เพิ่มการพัฒนาทางการตลาดให้กับพลังงานลมและพลังงานแสงอาทิตย์ โดยระบุถึงข้อจำกัดด้านขนาดความจุอย่างชัดเจน

ประเทศเมียนมา

แม้ว่าประเทศเมียนมาพึ่งพาพลังงานถ่านหินน้อยแต่ไม่ได้หมายความว่าจะไม่สร้างโรงงานถ่านหินเพิ่ม ในปัจจุบันมีการตั้งเป้าหมายในใช้พลังงานแสงอาทิตย์และลมค่อนข้างต่ำเพียง12%ในปี2025 และใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพียง170เมกะวัตต์

โควิด-19: มีการประกาศมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในเดือนมีนาคม2020 ที่พูดถึงการติดตั้งโซลาร์เซลล์ขนาด 1 กิกะวัตต์

ข้อเสนอแนะ

- ปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับพลังงานหมุนเวียน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาสาธารณะ และจัดทำข้อตกลงจัดซื้อจัดจ้างด้านพลังงานร่วมกันโดยมีมาตรฐานโปร่งใส การลดหย่อนภาษี และแผนงานในอนาคตของภาครัฐ
- ตั้งเป้าหมายว่าภายในปี2030จะมีการใช้พลังงานทดแทน50%.
- จัดทำตัวชี้วัดด้านพัฒนาพลังงานทดแทนและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในภาวะโควิด-19
- ลดการใช้ถ่านหินอย่างถาวรภายในปี2040

ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศแรกในอาเซียนที่ประกาศเลื่อนการชำระหนี้พลังงานถ่านหินเพื่อหันไปสนับสนุนด้านพลังงานหมุนเวียน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการประกาศดังกล่าวไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนาพลังงานที่กล่าวว่าจะเพิ่มส่วนแบ่งพลังงานถ่านหินจาก52.1%ในปี2018 เป็น55.3%ภายในปี2040

โควิด-19: แผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจได้กล่าวถึงตั้งตัวชี้วัดด้านการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยในพระราชบัญญัติระบุจะมีการลดหย่อนภาษีให้กับบริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านพลังงานหมุนเวียน

ข้อเสนอแนะ

- ต้องยืนยันว่าแผนการพัฒนาพลังงานประเทศฟิลิปปินส์สอดคล้องกับความตกลงปารีสที่ว่าด้วยการพักชำระหนี้ถ่านหิน
- ตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะเลิกใช้พลังงานถ่านหินภายในปี2040
- ชี้แจงและจัดการพลังงานถ่านหินในทุกนโยบายพลังงาน
- จัดทำตัวชี้วัดด้านพัฒนาพลังงานทดแทนและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในภาวะโควิด-19

ประเทศไทย

แผนการพัฒนาพลังงานไทยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะใช้พลังงานหมุนเวียน37%ในปี2037 ในขณะที่กำลังการผลิตพลังงานถ่านหินยังอยู่ที่12%ซึ่งไม่ได้ไปตามความตกลงปารีส

โควิด-19: ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีแผนการฟื้นฟูด้านสิ่งแวดล้อมในแผนการกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาวะโควิด-19

ข้อเสนอแนะ

- ประเทศไทยต้องพัฒนาขนาดความจุของสายส่งและตั้งกฎระเบียบข้อบังคับวางแผนด้านพลังงานหมุนเวียนเพื่อรองรับพลังงานหมุนเวียนในอนาคต
- จัดทำตัวชี้วัดด้านพัฒนาพลังงานทดแทนและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในภาวะโควิด-19
- ปรับปรุงแผนการพัฒนาพลังงานและนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มั่นใจว่าจะเลิกใช้พลังงานถ่านหินในปี2040

ประเทศเวียดนาม

แผนพัฒนาพลังงานฉบับที่8 กล่าวว่าจะมีโรงงานไฟฟ้าถ่านหินถูกยกเลิกหรือเลื่อนการสร้างออกไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นประเทศเวียดนามยังมีแผนการสร้างโรงงานถ่านหินขนาด18กิกะวัตต์ในปี2020-2025 ซึ่งจะเป็นท่อส่งถ่านหินที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โควิด-19 : ถึงแม้ว่าจะมีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มขึ้นแต่ประเทศเวียดนามยังไม่มีerkกล่าวถึงการใช้พลังงานทดแทนและการรักษาสิ่งแวดล้อมในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ

- ยกเลิกการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยเฉพาะในแผนการพัฒนาพลังงานฉบับที่8
- ยกเลิกการใช้พลังงานถ่านหินอย่างถาวรในปี 2040
- กระตุ้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกๆกิจกรรมที่เกี่ยวกับพลังงานในแผนการปรับปรุงและพัฒนาฉบับที่55 (Nationally Determined Contribution and Resolution 55)
- จัดทำตัวชี้วัดด้านพัฒนาพลังงานทดแทนและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในภาวะโควิด-19

ภาครัฐสามารถให้ความร่วมมือได้อย่างไรบ้าง?

- กระตุ้นให้รัฐบาลจริงจังในการเลิกใช้ถ่านหินภายในปี2040 และไม่สร้างโรงงานถ่านหินแห่งใหม่ภายในปี2020 เพื่อเป็นไปตามหลักการสากล คณะรัฐบาลจะสามารถถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ได้
- สนับสนุนให้มีตั้งเป้าหมายในการใช้พลังงานและสนับสนุนใช้งบประมาณประเทศในการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน
- โฆษณาเชิญชวนในแต่ละท้องถิ่นให้ลดปริมาณการใช้พลังงานถ่านหิน โดยตรวจสอบว่าในพื้นที่ของเรานั้นมีโรงไฟฟ้าถ่านหินหรือไม่ และสามารถเปลี่ยนไปใช้พลังงานทดแทนได้หรือไม่ พุดคุยแลกเปลี่ยนกับตัวแทนเขตในการใช้พลังงานทดแทนและระบุข้อดีข้อเสียที่จะเกิดขึ้น
- ทำข้อตกลงแถลงการณ์ APHR's Manifesto และเชิญชวนให้เลิกใช้พลังงานถ่านหินเพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนหลังจากภาวะโควิด ทั้งนี้การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงต้องได้รับการสนับสนุนทางตรงและทางการเงินในด้านพลังงานหมุนเวียน อีกทั้งภาคเอกชนต้องมีส่วนรับผิดชอบในการลดการปล่อยคาร์บอนเพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงปารีส
- ต้องมั่นใจว่าคณะกรรมการที่ทำงานด้วยสนใจปัญหาภาวะโลกร้อน, การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศจากถ่านหิน และทำงานร่วมกับผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสภาพอากาศ, ด้านสภาพแวดล้อมสังคมและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในบางประเทศคณะกรรมการสามารถร้องขอในการทำหน้าที่นี้แทนรัฐบาลเพื่อคงไว้ซึ่งหลักการความตกลงปารีส

สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

- APHR's [Manifesto](#) on and [webinar series](#) on measures ASEAN parliamentarians can take to promote a just and sustainable economic recovery from COVID19.
- Climate Analytics, June 2019, [Decarbonising South and Southeast Asia](#).
- Greenpeace, September 2020, [Southeast Asia Power Sector Scorecard](#). Assessing the progress of national energy, transitions against a 1.5 degrees pathway.
- Internationale Nederlanden Groep, August 2020, [Asia's lamentable green response to Covid-19](#).

หากคุณสนใจข้อมูลเพิ่มเติมหรืออยากชี้แจงปัญหาดังกล่าวในระดับพื้นที่และระดับภาครัฐ กรุณาติดต่อ Cannelle Gueguen-Teil มาที่ cannelle@aseanmp.org

ASEAN PARLIAMENTARIANS
FOR HUMAN RIGHTS

www.aseanmp.org | [twitter](#) / [facebook](#) / [instagram](#): @aseanmp

DECEMBER 2020

